

VLK A KARKULKA

Pan Jeníček marně usiloval o přízeň slečny Karkulky, nevěda totiž, že tato dívka má poněkud jiné sexuální preference. Neopětovaný cit jej nakonec dovedl k rozhodnutí, že se Karkulce za její nezájem pomstí.

Obrátil se na svého známého pana Vlka, který byl idolem snad všech dívek a žen v celé obci. V rozporu se skutečností mu sdělil, že náhodně vyslechl rozhovor Karkulky s její přítelkyní Mařenkou, ve kterém se jí Karkulka svěřovala, že se vášnivě zamilovala do Vlka a že touží po tom, aby se jí zmocnil, přes její předstíraný odpor ji připravil o panenství a poté něžně konejšil a hýčkal ve svém mužném náručí. Pan Vlk se nenechal dlouho přemlouvat a celkem ochotně svolil, že Karkulce, kterou zatím znal jen od vidění, její tužbu milerád splní. Nikdy si sám pohlavní styk na ženách nevyuocoval, neměl to ostatně zapotřebí, a jakékoliv násilí mu bylo zcela cizí, ale v tomto případě byl ochoten učinit výjimku, aby Karkulčino tajné přání splnil. Neměl totiž pražádný důvod pochybovat o pravdivosti Jeníčkových slov, a to jednak proto, že byl zvyklý na zájem žen, a jednak proto, že červený čepeček, který Karkulka s oblibou nosila, svědčil podle jeho názoru pro její vášnivou povahu a nestandardní sexuální sklony. Na možnost, že by tomu mohlo být jinak, Vlk vůbec nepomyslel. Jeníček ovšem Vlkovi zamlčel, že Karkulce bude osmnáct let teprve až za měsíc.

Když šla Karkulka pozdě večer parkem za svojí babičkou na návštěvu, nesouc košíček s bábovkou a vínem, přepadl ji Vlk. Povalil Karkulku na zem a přes její odpor ji začal obnažovat, aby mohl své poslání naplnit. Dával ovšem pozor, aby Karkulku nikterak neporanil. Přitom sám oceňoval, jak nečekaně zdařile Karkulka svůj odpor předstírá.

Vše zpovzdálí sledoval místní voyer, známý pod přezdívkou „Šmírák“, a těšil se na nevšední zážitek. Osud Karkulky mu byl celkem lhostejný, ale uvědomil si, že pokud by zakročil a Karkulku zachránil, mohl by si tím vylepšit svoji nevalnou pověst v obci. Obával se však, že pokud by proti násilníkovi vystoupil přímo nebo na sebe jinak upoutal jeho pozornost, mohl by se jej Vlk pokusit zlikvidovat jako nepohodlného svědka. Usilovně přemýšlel, jak situaci vyřešit. Mobilní telefon neměl a široko daleko nikdo další v parku nebyl. Pak dostal spásný nápad: vzal ze země kámen a hodil ho do okna automobilu, který byl zaparkován na okraji parku. Pronikavý jekot alarmu skutečně vyrušil Vlka z jeho počínání a přiměl ho k útěku, aniž dosáhl zamýšleného cíle. Karkulčina čest tak zůstala uhájena.

Pan Vlk byl za své jednání obviněn, protože policejní orgán neuvěřil jeho obhajobě. Nebyl však naštěstí vzat do vazby a za celou dobu svého stíhání byl jen jednou předvolán k výslechu. Jeníček byl vyslýchán jako svědek. Po řádném poučení nejen že důrazně popřel, že by sám Vlka k čemukoliv sváděl, ale ve snaze odvrátit od sebe jakékoliv podezření dokonce při svém výslechu nepravdivě uvedl, že to byl právě Vlk, který se mu svěřil, že má spadeno na sedmnáctiletou Karkulku, kterou hodlá připravit „o věneček“, a to třeba i násilím. Tento úskok Jeníčka napadl až v průběhu jeho výslechu.

Pravda však nakonec vyšla najevo a trestní stíhání Vlka bylo po třech týdnech zastaveno.

O t á z k y:

1.

Jak právně posoudíme jednání pana Jeníčka?
Odůvodněte.

2.

Teprve poté, co nabyl právní moci odsuzující rozsudek, kterým byl Jeníček uznán vinným za své jednání, uvedené v zadání, vyšlo najevo, že krátce předtím, než hovořil s Vlkem o přepadení Karkulky, spáchal Jeníček ve stánku s perníčky skutek kvalifikovaný jako přečin krádeže podle § 205 odst. 1 písm. b), odst. 2 TZ.

Po podání obžaloby pro tento skutek nařídil samosoudce hlavní líčení a v tomto hlavním líčení vyhlásil rozsudek, jímž nejprve zrušil výroky o vině i o trestu za Jeníčkovu jednání uvedené v zadání, a poté Jeníčka uznal vinným jak jeho jednáním uvedeným v zadání, tak i krádeží ve stánku s perníčky, a za obojí trestnou činnost mu uložil společný trest.

Byl postup soudu po podání obžaloby správný?
Odůvodněte.

3.

Jak právně posoudíme jednání voyera „Šmíráka“ za předpokladu, že škoda na rozbitém okně vozidla činila 11.000 Kč?
Odůvodněte.

4.

Po zahájení trestního stíhání pana Vlka vyslechl policejní orgán jako svědka též důchodce Chaloupku, který trpěl občasnými výpadky paměti. Kromě vyslychajícího policisty a svědka Chaloupky byl výslechu ještě přítomen pouze obhájce obviněného Vlka. Svědek Chaloupka potvrdil Vlkovu obhajobu, neboť s určitostí prohlásil, že byl náhodně přítomen tomu, jak Jeníček sváděl Vlka k přepadení Karkulky. Teprve na základně výpovědi svědka Chaloupky bylo zahájeno trestní stíhání pana Jeníčka.

V přípravném řízení v trestní věci obviněného Jeníčka již nebyl Chaloupka znovu vyslechnut, neboť se vážně popálil při pečení perníčků v peci.

V hlavním líčení, ke kterému se Chaloupka již dostavil, však tento svědek při svém výslechu po řádném poučení překvapivě uvedl, že svědkem toho, jak Jeníček přemlouval Vlka k přepadení na Karkulky, nikdy nebyl. Na tomto svém tvrzení setrval i poté, co jej předseda senátu konfrontoval s jeho dřívější výpovědí a poučil jej o trestních následcích křivé výpovědi. Důvod této nečekané změny výpovědi nebyl zjištěn.

Obžalovaný Jeníček rozhodně nesouhlasil se čtením protokolu o dřívější výpovědi svědka Chaloupky v přípravném řízení.

V soukromém rozhovoru s jedním přisedícím předseda senátu prohlásil, že z hlediska procesní využitelnosti protokolu o výpovědi svědka Chaloupky z přípravného řízení by bylo bývalo lepší, kdyby Chaloupka při pečení perníčků zemřel. Byl tento názor důvodný? Odůvodněte.

5.

Ve zcela jiné souvislosti byl místní zahrádkář a sadista pan Myslivec pravomocně odsouzen za skutek kvalifikovaný jako přečin týrání zvířat podle § 302 odst. 1 TZ, za který mu byl uložen nepodmíněný trest odnětí svobody v trvání 18 měsíců a trest zákazu držení a chovu zvířat na dobu 4 let. Pan Myslivec disciplinovaně nastoupil výkon trestu odnětí svobody ihned poté, co odsuzující rozsudek nabyl právní moci.

Po 10 měsících byl z výkonu trestu odnětí svobody podmíněně propuštěn na zkušební dobu 3 let. Po svém podmíněném propuštění z výkonu trestu odnětí svobody vedl ve zkušební době řádný život a vyhověl všem uloženým podmínkám, takže soud krátce po jejím uplynutí po jejím uplynutí rozhodl, že se ve zkušební době osvědčil. Pan Myslivec rovněž řádně vykonal celý trest zákazu držení a chovu zvířat.

Kdy nejdříve po dni jeho podmíněného propuštění může soud učinit takové rozhodnutí, v jehož důsledku nastane stav, že se na něj bude hledět jako na osobu, která nebyla odsouzena (abstrahujeme-li od možnosti milosti nebo amnestie)?

Odůvodněte.

6.

Předpokládejme nyní, že v trestním řízení proti panu Myslivcovi pro shora uvedený skutek, kvalifikovaný jako přečin týrání zvířat podle § 302 odst. 1 TZ, by soud ze spisu spolehlivě zjistil, že záznam o zahájení úkonů trestního řízení v této věci byl učiněn až za 5 let a 3 měsíce ode dne, kdy ke skutku došlo. Jak na toto zjištění soud zareaguje?

Odůvodněte.

7.

Předpokládejme nyní, že zahrádkář a sadista pan Myslivec, byl soudem uznán vinným přečinem týrání zvířat podle § 302 odst. 1 TZ, za to, že trýznivě usmrtil sousedova psa, který jej v noci svým vytím rušil ze spaní, a to tím způsobem, že když pes po vydatném obědě spal, rozpáral mu břicho, dal do něj kameny a utopil jej ve studni.

Státní zástupce podal odvolání výslovně v neprospěch obžalovaného, a to pouze do výroku o trestu, a domáhal se přísnějšího potrestání pana Myslivce.

Odvolací soud zopakoval některé podstatné důkazy, provedené již v hlavním líčení, a poté dospěl k závěru, že uložený trest je skutečně nepřiměřeně mírný, to však proto, že okresní soud pochybil ve výroku o vině. Správně měl totiž být skutek pana Myslivce kvalifikován podle § 302 odst. 1, 3 písm. a), c) TZ. Tuto skutečnost si však ani státní zástupce při podání obžaloby, ani soud v průběhu hlavního líčení, neuvědomili.

Může odvolací soud přezkoumat i výrok o vině, proti němuž státní zástupce odvolání nepodal, a může tento výrok v neprospěch obžalovaného změnit?

Odůvodněte.

* * *

VLK A KARKULKA

ř e š e n í

Upozornění:

Mezitimulky ani text psaný kurzivou nejsou součástí řešení. Slouží jen k lepší orientaci studentů v řešení, resp. k vysvětlení některých možných nejasností.

1.

Pan Jeníček spáchal

- jako nepřímý pachatel podle § 22 odst. 2 TZ pokus zvláště závažného zločinu znásilnění podle § 21 odst. 1, § 185 odst. 1 alinea 1, odst. 2 písm. a), b) TZ,
- a to ve vícečinném souběhu s přečinem křivého obvinění podle § 345 odst. 2, 3 písm. d) TZ.

Odůvodnění znásilnění

podle § 185 odst. 1 alinea 1, odst. 2 písm. a), b) TZ

Povalení Karkulky na zem a její obnažování přes kladený odpor je použití fyzické síly proti člověku s cílem kladený odpor překonat. Jde proto o násilí.

Vlk užíval násilí v úmyslu připravit Karkulku o panenství, tedy v úmyslu donutit ji k souloži ve smyslu ustanovení § 185 odst. 1 alinea 1, odst. 2 písm. a) TZ.

Karkulce ještě nebylo osmnáct let, což sice Vlk nevěděl, ale věděl to Jeníček. Podle § 126 TZ se dítětem rozumí osoba mladší osmnácti let.

Trestný čin znásilnění tak byl páchán na dítěti ve smyslu § 185 odst. 1 alinea 1, odst. 2 písm. b) TZ.

Odůvodnění pokusu znásilnění

podle § 21 odst. 1, § 185 odst. 1 alinea 1, odst. 2 písm. a), b) TZ

Vlk již vykonával jednání, které je znakem objektivní stránky trestného činu znásilnění podle § 185 odst. 1 alinea první TZ, tj. používal násilím k donucení poškozené k souloži.

Vykonával tedy jednání, které bezprostředně směřovalo k dokonání, a činil tak na místě, na kterém mělo k dokonání dojít a v těsné časové souvislosti se zamýšleným dokonáním.

Jedná se proto o **jednání bezprostředně směřující k dokonání** činu, jehož se dopustil v úmyslu trestný čin dokonat (dosáhnout soulože). Pro zásah Myslivce však nedosáhl zamýšleného cíle, tedy k **dokonání činu (k souloži) nedošlo**.

Jde proto o jednání ve stadiu **pokusů podle § 21 odst. 1 TZ**.

Odůvodnění omylu a beztrestnosti jednání Vlka

V důsledku nepravdivé informace, kterou dostal od Jeníčka, byl Vlk přesvědčen o tom, že nejedná proti vůli Karkulky, že naopak jedná v souladu s jejím přáním, které dobrovolně, vážně, určitě a srozumitelně před Mařenkou vyslovila.

Vlk se proto domníval, že jedná při splnění všech podmínek institutu **svolení poškozeného podle § 30 TZ**, což je okolnost vylučující protiprávnost.

Vlk mylně předpokládal skutkovou okolnost, která by vylučovala protiprávnost jeho činu. Podle **§ 18 odst. 4 TZ** je tak **vyloučena jeho odpovědnost za úmyslný trestný čin** (tj. za trestný čin znásilnění podle § 185 TZ), čímž však není dotčena jeho případná odpovědnost za trestný čin nedbalostní. Žádný nedbalostní trestný však v daném případě nepřipadá do úvahy.

Vlk se v důsledku nezaviněného omylu **žádného trestného činu nedopustil**.

Odůvodnění nepřímého pachatelství

Jeníček ke spáchání pokusu trestného činu znásilnění podle § 21 odst. 1, § 185 odst. 1 alinea 1, odst. 2 písm. a), b) TZ **užil osobu, která jednala v nezaviněném skutkovém omylu** (ve znacích okolností vylučujících protiprávnost).

Jedná se proto o **nepřímé pachatelství podle § 22 odst. 2 TZ**.

Odůvodnění zvlášť závažného zločinu

Trestný čin znásilnění podle § 185 odst. 2 TZ je trestný čin úmyslný (**§ 13 odst. 2 TZ**) a zákon na něj stanoví trest odnětí svobody s horní hranicí deseti let.

Podle **§ 14 odst. 3 TZ** jde proto o **zvlášť závažný zločin**.

Odůvodnění křivého obvinění
podle § 345 odst. 2, 3 písm. d) TZ

Jeníček byl vyslýchán policejním orgánem poté, co byl Vlk obviněn z trestného činu (§ 160 odst. 1 TŘ). To znamená, že Jeníček výpověď učinil před policejním orgánem, který konal přípravné řízení podle trestního řádu (§ 12 odst. 10 TŘ).

Jeníček byl sice v řízení vyslýchán v postavení svědka, avšak materiálně byl osobou, která sama spáchala trestný čin jako nepřímý pachatel a vypovídal tak o „svém vlastním“ trestném činu. Osoba, která spáchala trestný čin, se nepravdivou svědeckou výpovědí ohledně tohoto svého trestného činu nemůže dopustit trestného činu křivé výpovědi podle § 346 odst. 2 TZ, a to ani tehdy, byla-li řádně poučena o právu svědka odeprít výpověď podle § 100 odst. 2 TŘ.

Nepravdivou výpověď učinil jednak proto, aby od sebe odvrátil podezření, a jednak proto, aby tím současně podpořil důvodnost obvinění Vlka.

Lživé obvinění jiného z trestného činu v úmyslu přivodit jeho trestní stíhání je možné i tehdy, pokud proti takové osobě již bylo zahájeno trestní stíhání, pokud pachatel jedná v úmyslu, aby důvodnost trestního stíhání byla posílena, resp. aby se v již zahájeném trestním stíhání pokračovalo a na takovou osobu byla podána obžaloba a taková osoba byla odsouzena. „Přivození“ trestního stíhání je totiž širší pojem, než „zahájení“ trestního stíhání (56/2007 Sb. rozh. tr.).

Jeníček tedy jiného lživě obvinil z trestného činu v úmyslu přivodit jeho trestní stíhání. Tím spáchal trestný čin křivého obvinění podle § 345 odst. 2 TZ.

Jeníček současně jiného lživě obvinil z trestného činu ve snaze odvrátit od sebe jakékoliv podezření, tedy spáchal takový čin v úmyslu zakrýt svůj vlastní trestný čin ve smyslu ustanovení § 345 odst. 3 písm. d) TZ.

Jeníček tedy spáchal trestný čin křivého obvinění podle § 345 odst. 2, 3 písm. d) TZ.

Odůvodnění přečinu

Trestný čin křivého obvinění podle § 345 odst. 3 TZ je trestný čin úmyslný (§ 13 odst. 2 TZ) a zákon na něj stanoví trest odnětí svobody s horní hranicí pěti let. Podle § 14 odst. 2 TZ jde proto o přečin.

Odůvodnění souběhu

Skutek je souhrn všech vnějších projevů pachatelovy vůle, které jsou příčinou následku významného z hlediska trestního práva, jsou-li zahrnuty zaviněním.

Jeníček měl nejprve vůli, aby Vlk násilím vykonal na Karkulce soulož. Tuto vůli projevil tím, že přesvědčil Vlka o tom, že Karkulka touží po násilím vykonané souloži, přičemž v důsledku jeho nepravdivé informace se Vlk o soulož na Karkulce pokusil, čímž porušil zájem na ochraně práva Karkulky na rozhodování o svém pohlavním životě. To je **prvý skutek**.

Teprve poté pojal Jeníček vůli odvrátit od sebe podezření ze spáchání trestného činu a současně podpořit důvodnost Vlkova obvinění, přičemž tuto vůli projevil tím, že nepravdivě Vlka obvinil, čímž porušil zájem na ochraně řádné činnosti státních orgánů a zájem na ochraně občanů před lživými obviněními. Jedná se proto o **druhý skutek**.

Oba skutky byly spáchány dříve, než byl za některý z nich vyhlášen soudem prvního stupně odsuzující rozsudek (§ 43 odst. 2 TZ). Jedná se proto o **vícečinný souběh**.

Jeníček tedy:

- jednak užil jiné osoby, která není trestně odpovědná pro omyl, k uskutečnění jednání, které bezprostředně směřovalo k dokonání trestného činu (k násilnému donucení jiného k pohlavnímu styku, přičemž takový čin měl být spáchán souloží a na dítěti) a jehož se dopustil v úmyslu trestný čin spáchat, přičemž k dokonání trestného činu (k souloži) nedošlo,
- jiného lživě obvinil z trestného činu v úmyslu přivodit jeho trestní stíhání a takový čin spáchal v úmyslu zakrýt svůj vlastní trestný čin.

Poznámka:

*Lze akceptovat i řešení, podle kterého se pan Jeníček v jednočinném souběhu s nepřímým pachatelstvím podle § 22 odst. 2 TZ pokusu zvláště závažného zločinu znásilnění podle § 21 odst. 1, § 185 odst. 1 alinea 1, odst. 2 písm. a), b) TZ dopustil rovněž jako přímý pachatel **přečinu poškození cizích práv podle § 181 odst. 1 písm. a) TZ.***

Již shora bylo uvedeno, že Jeníček uvedl Vlka v omyl. Podstata podvodu (majetkového i nemajetkového) spočívá v tom, že podváděná osoba v důsledku své nesprávné představy o rozhodných skutečnostech (přímo vyvolané nebo alespoň zneužitě pachatelem) učiní určitý úkon, který by jinak neučinila, pokud by znala skutečný stav věci.

Ze zadání vyplývá, že Vlk si nikdy pohlavní styk na ženách nevynucoval a jakékoliv násilí mu bylo zcela cizí. To ovšem znamená, že pokud by věděl, že odpor Karkulky není pouze předstíraný, násilím by si soulož nevynucoval. Jeníček proto Vlkovi způsobil újmu na jeho právu rozhodnout se k určitému jednání na základě pravdivých informací o těch skutečnostech, které pro jeho rozhodování mají zásadní význam.

Na posouzení závažnosti újmy na právech má vliv mimo jiné skutečnost, jaké následky to mělo pro další život podváděné osoby, zejména jaká byla intenzita takových následků, jak dlouho následky trvaly a zda se jednalo o následky lehce nebo obtížně odstranitelné.

Ze zadání vyplývá, že dokonce došlo k trestnímu stíhání Vlka. Jedná se proto o vážnou újmu na právech.

Jeníček tedy ke škodě Vlka spáchal trestný čin poškození cizích práv podle § 181 odst. 1 písm. a) TZ.

Trestný čin poškození cizích práv podle § 181 odst. 1 TZ je trestný čin úmyslný (§ 13 odst. 2 TZ) a zákon na něj stanoví trest odnětí svobody s horní hranicí dvou let. Podle § 14 odst. 2 TZ jde proto o přečin.

Proti tomu lze ovšem namítat, že:

- a) skutečnost, že Jeníček uvedl Vlka v omyl, je již dostatečně vyjádřena v té konkrétní formě nepřímého pachatelství podle § 22 odst. 2 TZ, která záleží v tom, že nepřímý pachatel k provedení činu jako přímého pachatele užil „osobu jednající v omylu“, tedy, že „podvodné jednání“ (ve smyslu § 181 odst. 1 TZ) je již obsaženo v dané konkrétní formě nepřímého pachatelství, a touto formou nepřímého pachatelství tak je konzumováno.*

b) přečin poškození cizích práv podle § 181 odst. 1 písm. a) TZ je fakticky konzumován pokusem zločinu znásilnění podle § 21 odst. 1, § 185 odst. 1 alinea 1, odst. 2 písm. a), b) TZ, protože uvedení Vlka v omyl bylo toliko prostředkem ke spáchání znásilnění Jeníčkem ve formě nepřímého pachatelství, přičemž s ohledem na poměr trestních sazeb trestu odnětí svobody (2 léta, resp. 10 let) jde o trestné činy s výrazně rozdílným stupněm závažnosti.

2.

Postup soudu nebyl správný.

Jednak byl v rozporu s ustanovením § 314a odst. 2 TŘ, podle kterého měl rozhodovat senát a nikoliv samosoudce, a jednak s ustanovením § 43 odst. 2 TZ, podle kterého měl být zrušen pouze výrok o trestu a nikoliv též výrok o vině, resp. měl být uložen souhrnný trest a nikoliv společný trest.

Odůvodnění souběhu

Skutek záležející v krádeži ve stánku s perníčky Jeníček **spáchal dříve**, než s Vlkiem hovořil o přepadení Karkulky, tedy logicky ještě předtím, než byl za skutek uvedený v zadání **vyhlášen soudem prvního stupně odsuzující rozsudek**.

Jedná se proto o dva odlišné projevy vůle (o dvě odlišná jednání), které směřovaly ke zcela odlišným následkům. Jde tedy o **dva samostatné skutky**.

Obojí trestnou činnost je proto třeba posoudit jako spáchanou ve **vícečinném souběhu** (§ 43 odst. 2 TZ).

Odůvodnění příslušnosti senátu

Na trestný čin znásilnění podle § 185 odst. 2 TZ je stanoven trest odnětí svobody s horní hranicí 10 let, tedy s horní hranicí trestu odnětí svobody převyšující 5 let. Podle **§ 314a odst. 1 TŘ a contrario** o takovém trestném činu vede řízení **senát**.

Na trestný čin krádeže podle § 205 odst. 2 TZ je stanoven trest odnětí svobody s horní hranicí 3 let, tedy s horní hranicí trestu odnětí svobody nepřevyšující 5 let. Podle **§ 314a odst. 1 TŘ** o takovém trestném činu vede řízení **samosoudce**.

Jakkoliv by k řízení pro skutek záležející v krádeži ve stánku s perníčky byl podle § 314a odst. 1 TŘ příslušný samosoudce, bude třeba podle § 314a odst. 2 TŘ tento skutek projednat v hlavním líčení před senátem, neboť v důsledku vícečinného souběhu (odůvodnění viz shora) bude třeba ukládat souhrnný trest a dřívější trest byl uložen v řízení před senátem (§ 43 odst. 2 TŘ).

Odůvodnění souhrnného trestu

Společný trest se podle § 45 odst. 1 TZ ukládá v případech pokračování v trestném činu (§ 116 TZ), kdy soud odsuzuje pachatele za dílčí útok pokračujícího trestného činu, za jehož ostatní útoky byl odsouzen rozsudkem, který již nabyl právní moci. Krádež perníčků a znásilnění Karkulky jsou trestnými činy zcela jiné povahy, takže se nemůže jednat o dílčí útoky téhož trestného činu, a tedy ani o pokračování v trestném činu.

V případě vícečinného souběhu, kdy o některém ze skutků již bylo rozhodnuto odsuzujícím rozsudkem (který poté nabyl právní moci) se podle § 43 odst. 2 TZ ukládá trest souhrnný.

Podle § 43 odst. 2 TZ se při ukládání souhrnného trestu zruší pouze výrok o trestu z předcházejícího odsouzení (nikoliv též výrok o vině) a za oba skutky se uloží souhrnný trest podle zásad vyjádřených v § 43 odst. 2 TZ.

3.

Voyer „Šmírák“ nespáchal žádný trestný čin, protože jednal v krajní nouzi podle § 28 odst. 1 TZ.

Odůvodnění podmínek pro jednání v rámci okolnosti vylučující protiprávnost

Jednání pana Vlka záležející v tom, že Karkulku povalil na zem a přes její odpor ji začal obnažovat, aby na ní mohl vykonat soulož, je skutečným, protiprávním a trvajícím útokem na zájem chráněný trestním zákonem (na svobodu člověka, zejména na svobodu rozhodovat o svém pohlavním životě). Byly tedy splněny podmínky pro jednání v nutné obraně podle § 29 odst. 1 TZ.

Voyer „Šmírák“ se rozhodl zakročit a tento útok odvrátit. Hlavním motivem jeho jednání byla snaha zlepšit si svoji pověst, nicméně si byl rovněž vědom toho, že svým zásahem útok proti svobodě Karkulky odvrátí. Jednání v nutné obraně není na překážku, pokud tzv. vůle k obraně není jediným nebo převažujícím motivem zásahu.

Podstatným znakem nutné obrany však je, že **obrana směřuje vždy proti útočníkovi** (že újma se při obraně působí pouze útočníkovi), nikoliv proti třetím osobám. V daném případě však voyer „Šmírák“ svým zákrokem nezpůsobil újmu (tj. Vlkovi) žádnou újmu, ale poškodil okno majiteli vozidla, tedy jiné osobě, která nebyla útočníkem.

Vyloučení odpovědnosti za újmu způsobenou při zákroku třetím osobám se posuzuje podle ustanovení **o krajní nouzi** (§ 28 odst. 1 TZ).

Útok je jen zvláštním případem nebezpečí, takže k poškození vozidla došlo za situace, kdy **zájmu chráněnému trestním zákonem** (svoboda člověka, zejména svoboda rozhodovat o svém pohlavním životě) hrozilo **bezprostřední a skutečné nebezpečí**.

Karkulka **neměla povinnost toto nebezpečí snášet** (§ 28 odst. 2 TZ), takže voyer „Šmírák“ byl oprávněn vystoupit v její prospěch.

Voyer „Šmírák“ měl důvodnou obavu, že pokud by vystoupil přímo proti násilníkovi nebo pokud by na sebe upoutal jeho pozornost, mohl by se jej pokusit zlikvidovat jako nepohodlného svědka. Spuštění alarmu rozbitím okna automobilu tak za dané situace (neměl mobilní telefon, nikdo další v parku nebyl) byla (parně) jediná možnost, jak pokračování násilí proti Karkulce okamžitě zamezit. Požadavek **subsidiarity** jednání v krajní nouzi (§ 28 odst. 2 TZ) tak **byl dodržen**.

Poškození cizího majetku rozbitím okna se škodou 11.000 Kč je nepochybně kvalitativně méně závažný následek, než porušení zájmu na ochraně svobody Karkulky rozhodovat o svém pohlavním životě. Požadavek **proporcionality** krajní nouze (§ 28 odst. 2 TZ) tak **byl splněn**.

Voyer „Šmírák“ tedy

- odvracel skutečné a trvající nebezpečí na zájem chráněný trestním zákonem, toto nebezpečí nebylo možno za daných okolností odvrátit jinak, ten, komu nebezpečí hrozilo, nebyl povinen je snášet a způsobený následek nebyl zřejmě stejně závažný ani závažnější než následek, který hrozil, takže takové jednání není trestným činem.

4.

Názor předsedy senátu byl důvodný a opíral se o ustanovení § 158 odst. 9, § 164 odst. 4, § 211 odst. 2 písm. a), § 212 odst. 2 TŘ.

Odůvodnění standardní formy přípravného řízení

Trestní stíhání bylo vedeno pro skutek kvalifikovaný jako pokus zvlášť závažného zločinu znásilnění podle § 21 odst. 1, § 185 odst. 1 alinea 1, odst. 2 písm. a), b) TZ. Na tento trestný čin stanoví zákon trest odnětí svobody ve výměře 2 až 10 let.

K řízení v prvním stupni je podle § 16 TŘ věcně příslušný okresní soud, protože není splněna ani jedna z podmínek § 17 TŘ, která by zakládala věcnou příslušnost krajského soudu.

Přípravné řízení bude teda probíhat ve **standardní formě**.

Odůvodnění možnosti vyslychat svědky před zahájením trestního stíhání

Výslech svědka Chaloupky, byl proveden ještě předtím, než bylo proti Jeníčkovi zahájeno trestní stíhání, neboť až na základě právě tohoto výslechu byly zjištěny skutečnosti odůvodňující zahájení Jeníčkovy trestního stíhání (§ 160 odst. 1 TŘ).

Možnost **vyslychat svědky před zahájením trestního stíhání** je upravena v ustanovení § 158 odst. 9 TŘ:

- Předně tomu tak je v případech, kdy takový výslech je neodkladným nebo neopakovatelným úkonem. Ze zadání plyne, že kromě vyslychajícího policisty a svědka Chaloupky byl tomuto výslechu přítomen již jen obhájce pana Vlka. Přítomen výslechu tedy nebyl soudce, což je podle § 158a TŘ předpokladem provedení výslechu svědka jako neodkladného nebo neopakovatelného úkonu.

Z hlediska Jeníčkovy trestního stíhání proto výslech svědka Chaloupky **nelze považovat za neodkladný ani za neopakovatelný úkon**.

- Další případy, kdy lze před zahájením trestního stíhání provádět výslech svědka, jsou případy, kdy je vyslechnuta (a) osoba mladší 15 let, (b) osoba, o jejíž schopnosti správně a úplně vnímat, zapamatovat si nebo reprodukovat jsou s ohledem na její psychický stav pochybnosti, (c) nasvědčují-li zjištěné skutečnosti tomu, že by mohl být na takovou osobu pro její výpověď vyvíjen nátlak nebo bude jinak ovlivněna její výpověď.

Z hlediska Jeníčkovy trestního stíhání by přicházel v úvahu výslech Chaloupky jako svědka před zahájením trestního stíhání podle § 158 odst. 9 TŘ, tedy z toho zákonného důvodu, že jde o osobu, o jejíž schopnosti správně a úplně vnímat, zapamatovat si nebo reprodukovat jsou s ohledem na její psychický stav pochybnosti (trpěl občasnými výpadky paměti).

Odůvodnění procesní použitelnosti protokolu o výslechu svědka provedenému před zahájením trestního stíhání

Podle § 158 odst. 9 TŘ platí, že pokud výslech takové osoby nebyl po zahájení trestního stíhání proveden znovu podle § 164 odst. 4 TŘ, lze protokol o jejím výslechu v hlavním líčení číst pouze za podmínek § 211 odst. 1, odst. 2 písm. a), odst. 3 písm. b), c) TŘ, jinak jej lze pouze předeštit.

- Ustanovení § 211 odst. 1 TŘ předpokládá, že se čtením protokolu o výslechu svědka souhlasí přítomný obžalovaný. Ze zadání plyne, že Jeníček se čteným protokolu výslovně nesouhlasil.
- Ustanovení § 211 odst. 2 písm. a) TŘ předpokládá, že taková osoba zemřela, stala se nezvěstnou, pro dlouhodobý pobyt v cizině nedosažitelnou, nebo onemocněla chorobou, která natrvalo nebo po dohlednou dobu znemožňuje její výslech.
Pokud by svědek Chaloupka zemřel, bylo by tedy možno protokol o jeho výpovědi v přípravném řízení k důkazu číst i bez souhlasu obviněného.
- Ustanovení § 211 odst. 3 písm. b), c) TŘ předpokládá, že taková osoba jako svědek v hlavním líčení bez oprávnění odepřela vypovídat nebo se v podstatných bodech odchyluje od své dřívější výpovědi a současně buď taková osoba byla předmětem násilí, zastrašování, podplácení či příslibu jiných výhod, anebo její výpověď v hlavním líčení byla ovlivněna zejména chováním obžalovaného nebo veřejnosti.
Ze zadání však vyplývá, že žádná taková skutečnost nebyla zjištěna.

Z ustanovení § 158 odst. 9 TŘ pak plyne, že v případě, kdy nejsou splněny podmínky pro čtení protokolu podle § 211 odst. 1, odst. 2 písm. a), odst. 3 písm. b), c) TŘ, lze svědkovi protokol o jeho výpovědi v přípravném řízení pouze předeštit. Takto skutečně soud postupoval, když předseda senátu Chaloupku „konfrontoval“ s jeho dřívější výpovědí.

Z ustanovení § 212 odst. 2 TŘ konečně vyplývá, že protokol o výpovědi, který byl svědkovi pouze předešten, nemůže být podkladem pro výrok o vině obviněného, a to ani ve spojení s jinými ve věci provedenými důkazy.

Odůvodnění správnosti názoru předsedy senátu

Z toho vyplývá, že pokud by svědek Chaloupka při pečení perníčků v peci zemřel, mohl by být protokol o jeho dřívější výpovědi čten podle § 158 odst. 9, § 211 odst. 2 písm. a) TŘ, zatímco v případě změny jeho výpovědi v hlavním líčení může být protokol o jeho dřívější výpovědi svědku pouze předestřen, avšak nemůže být použit jako podklad pro výrok o vině podle § 158 odst. 9, § 212 odst. 2 TŘ.

Z trestního řádu vyplývající možnost číst v hlavním líčení k důkazu protokol o výpovědi svědka Chaloupky, učiněnou ještě předtím, než bylo proti Jeníčkovvi zahájeno trestní stíhání (tedy v době, kdy s ho nemohl zúčastnit ani obviněný Jeníček, ani jeho obhájce), pokud by svědek Chaloupka zemřel, je ovšem relativizována námitkou porušením principu kontradiktornosti ve smyslu čl. 6 odst. 3 písm. d) EÚLP, tj. práva obviněného „vyslýchat svědky proti sobě“.

5.

Na pana Myslivce se bude hledět, jako by nebyl odsouzen, nejdříve po právní moci usnesení soudu o zahlazení jeho odsouzení, které může být učiněno nejdříve po 4 letech od jeho podmíněného propuštění z výkonu trestu odnětí svobody, kdy soud může nejdříve zahladit jeho odsouzení - § 74b odst. 1, 2, § 91 odst. 1, 2, § 105 odst. 1 písm. d), odst. 4, 5, 6, § 106 TZ.

Odůvodnění možnosti zahlazení trestu odnětí svobody

Podle § 91 odst. 1 TZ jestliže podmíněně propuštěný vedl ve zkušební době řádný život a vyhověl uloženým podmínkám, vysloví soud, že se ve zkušební době osvědčil.

Takto může soud rozhodnout nejdříve po uplynutí zkušební doby, tj. v daném případě po 3 letech od podmíněného propuštění.

Podle § 91 odst. 2 TZ vyslovil-li soud, že se podmíněně propuštěný osvědčil, má se zato, že trest byl vykonán dnem, kdy byl podmíněně propuštěn.

Podle § 105 odst. 4 TZ se pro účely doby potřebné pro zahlazení odsouzení vychází z délky skutečného výkonu trestu. To znamená v daném případě z délky výkonu trestu odnětí svobody v trvání 10 měsíců.

Podle § 105 odst. 1 písm. d) TZ na návrh odsouzeného (§ 363 TŘ) soud **zahladí odsouzení**, vedl-li odsouzený po výkonu trestu odnětí svobody v trvání nepřevyšujícím 1 rok řádný život nepřetržitě po dobu **nejméně 3 let**.

Pokud by Myslivcovi byl uložen pouze trest odnětí svobody, mohl by soud o jeho zahlázení rozhodnout nejdříve po 3 letech od jeho podmíněného propuštění.

Odůvodnění fikce neodsouzení u trestu zákazu držení a chovu zvířat

Podle § 74b odst. 1 TZ se do výkonu trestu zákazu držení a chovu zvířat **nezapočítává** doba výkonu trestu odnětí svobody.

To znamená, že **počátek výkonu trestu** zákazu držení a chovu zvířat nastal až **po podmíněném propuštění** z výkonu trestu odnětí svobody.

Podle § 74b odst. 2 TZ byl-li trest zákazu držení a chovu zvířat **vykonán**, hledí se na pachatele (ex lege), jako by **nebyl odsouzen**, tj. nastává fikce neodsouzení.

Pokud by byl Myslivcovi uložen pouze trest zákazu držení a chovu zvířat, zákonná fikce neodsouzení by nastala nejdříve po 4 letech od jeho podmíněného propuštění.

Odůvodnění možnosti zahlázení celého odsouzení

Z ustanovení § 105 odst. 5, 6 TZ vyplývá, že bylo-li pachateli uloženo více trestů vedle sebe, **nelze (celé) odsouzení zahladit dříve**, pokud neuplynula doba pro zahlázení toho trestu, k jehož zahlázení zákon stanoví **dobu nejdelší**, resp. pokud u některého trestu nenastane účinek (**zákonná fikce**), že se na pachatele hledí, **jako by nebyl odsouzen**.

To znamená, že ačkoliv samotný trest odnětí svobody by mohl být zahlázen již po 3 letech od podmíněného propuštění, nemůže být celé odsouzení soudem zahlázeno dříve, dokud ohledně uloženého trestu zákazu držení a chovu zvířat nenastane účinek, že se na pachatele hledí, jako by odsouzen nebyl, tj. **před uplynutím 4 let od podmíněného propuštění**.

Odůvodnění účinků zahlázení

Podle § 106 TZ bylo-li odsouzení zahlázeno, hledí se na pachatele, **jako by nebyl odsouzen**.

6.

Samosoudce usnesením trestní stíhání zastaví podle § 314c odst. 1 písm. a), § 188 odst. 1 písm. c), § 172 odst. 1 písm. d), § 11 odst. 1 písm. b) TŘ.

Odůvodnění zánik trestní odpovědnosti promlčením

Na trestný čin týrání zvířat podle § 302 odst. 1 TZ je stanoven trest odnětí svobody s horní hranicí 3 let.

Podle § 34 odst. 1 písm. d) TZ trestní odpovědnost za trestný čin, u kterého činí horní hranice trestní sazby odnětí svobody nejméně 3 léta, zaniká uplynutím promlčecí doby 5 let.

Záznam o zahájení úkonů trestního řízení v této věci byl vydán až po 5 letech a 3 měsících od spáchání činu, tedy po uplynutí pětileté promlčecí doby.

Z povahy věci plyne, že k vydání usnesení o zahájení trestního stíhání (§ 160 odst. 1 TŘ) a k podání obžaloby (§ 176 a násl. TŘ), muselo dojít až po zahájení trestního řízení, tedy v době, kdy trestní odpovědnost za předmětný trestný čin již zanikla promlčením.

Ze zadání nevyplývá, že by běh promlčecí doby byl přerušen spácháním nového trestného činu se stejnou nebo ještě vyšší trestní sazbou.

Odůvodnění zastavení trestního stíhání

Zánik trestní odpovědnosti promlčením je důvodem nepřijatelnosti trestního stíhání podle § 11 odst. 1 písm. b) TŘ.

V přípravném řízení by toto zjištění bylo důvodem pro zastavení trestního stíhání podle § 172 odst. 1 písm. d) TŘ.

Při předběžném projednání obžaloby senátem by toto zjištění bylo důvodem pro zastavení trestního stíhání podle § 188 odst. 1 písm. c) TŘ.

Odůvodnění příslušnost samosoudce

Na trestný čin týrání zvířat podle § 302 odst. 1 TZ je stanoven trest odnětí svobody s horní hranicí 3 let.

Podle § 314a odst. 1 TŘ o trestných činech, na které zákon stanoví trest odnětí svobody, jehož horní hranice nepřevyšuje 5 let, koná řízení samosoudce.

Odůvodnění rozhodnutí samosoudce

Podle § 314c odst. 1 TŘ samosoudce obžalobu ani návrh na potrestání **předběžně neprojednává, přezkoumá ji** však z hledisek uvedených v § 181 odst. 1 a § 186 TŘ (tj. ze stejných hledisek, jako obžalobu přezkoumává předseda senátu).

Podle § 314c odst. 1 písm. a) TŘ učiní samosoudce některá z rozhodnutí uvedených v ustanovení § 188 odst. 1 písm. a) až f) TŘ.

Samosoudce tedy **trestní stíhání zastaví** podle § 314c odst. 1 písm. a), § 188 odst. 1 písm. c), § 172 odst. 1 písm. d), § 11 odst. 1 písm. b) TŘ.

7.

Odvolací soud může podle § 254 odst. 2 TŘ výrok o vině přezkoumat, avšak nemůže jej sám podle § 259 odst. 5 písm. b) TŘ změnit v neprospěch obžalovaného.

Odůvodnění možnosti přezkumu výroku o vině:

Podle § 254 odst. 1 TŘ odvolací soud zásadně přezkoumává **pouze ty oddělitelné výroky** a jim předcházející řízení, které **byly odvoláním napadeny**, a to pouze z hlediska odvoláním vytýkaných vad.

Výrok o vině odvoláním státního zástupce napaden nebyl, takže by zásadně neměl být předmětem odvolacího přezkumu.

Avšak podle § 254 odst. 2 TŘ mají-li vytýkané vady svůj původ v jiném výroku než v tom, proti němuž bylo podáno odvolání, přezkoumá odvolací soud **i správnost takového výroku**, na který v odvolání **napadený výrok navazuje**, jestliže oprávněná osoba proti němu **mohla podat odvolání**.

Domáhání se přísnějšího potrestání (tj. vada vytýkaná odvoláním napadenému výroku o trestu) je důvodné, avšak **tato vada má svůj původ ve vadném výroku o vině** (odvoláním nenapadeném), na který výrok o trestu (napadený odvoláním) navazuje.

Podle § 246 odst. 1 písm. a) TŘ může státní zástupce rozsudek napadnout odvoláním **pro nesprávnost jakéhokoliv výroku**, tedy i výroku o vině.

Odvolací soud tedy může přezkoumat i odvoláním nenapadený výrok o vině.

Odůvodnění možnosti „zprísnění“ rozhodnutí:

Podle § 259 odst. 4 TŘ může v neprospěch obžalovaného odvolací soud změnit napadený rozsudek jen na podkladě odvolání státního zástupce, jež bylo podáno v neprospěch obžalovaného.

Ze zadání vyplývá, že tato podmínka byla splněna.

Odůvodnění nesplnění předpokladů pro „zprísnění“ rozhodnutí:

Avšak podle § 259 odst. 5 písm. b) TŘ odvolací soud nemůže sám uznat obžalovaného vinným těžším trestným činem, než jakým ho mohl v napadeném rozsudku uznat vinným soud prvního stupně.

Již soud prvního stupně by mohl uznat obžalovaného vinným těžším trestným činem (tj. trestným činem týrání zvířat podle § 302 odst. 3 TZ namísto toliko podle § 302 odst. 1 TZ) pouze za předpokladu, že

- na tuto přísnější právní kvalifikaci buď přímo zněla obžaloba státního zástupce, anebo

- pokud byl obžalovaný v průběhu hlavního líčení upozorněn soudem na možnost přísnější právní kvalifikace (§ 225 odst. 2 TŘ).

Ze zadání však vyplývá, že ani jedna, ani druhá podmínka splněna nebyla.

Odvolací soud proto nemůže sám uznat obžalovaného vinným těžším trestným činem, než jakým ho mohl uznat vinným již soud prvního stupně, tedy odvolací soud nemůže sám výrok o vině změnit v neprospěch obžalovaného.

(V takovém případě by odvolací soud postupoval tak, že by se omezil na zrušení rozsudku soudu prvního stupně [§ 258 odst. 1 TŘ] a věc by vrátil soudu prvního stupně k novému projednání a rozhodnutí [§ 259 odst. 1 TŘ], přičemž soud prvního stupně by byl vázán právním názorem odvolacího soudu [§ 264 odst. 1 TŘ].)

* * *